

Подібним чином надувалася і бульбашка доткомів: у 2000-му сукупна вартість всіх інтернет-активів, що торгувалися на NASDAQ, перевищувала ВВП багатьох країн світу [3].

4. Отримання прибутку. На це час всі розумні інвестори, бачачи ознаки, які насторожують, починають збувати переоцінені інструменти і забирають прибуток. Варто відзначити, що, для того щоб проколоти бульбашку, достатньо найменшого коливання, і після цього вона вже не зможе надутися заново.

5. Паніка. Тепер активи так само стрімко падають у ціні, як до того зростали. Інвестори, бачачи, як швидко вони знецінюються, прагнуть позбутися від них за будь-яку ціну. Зі зниженням попиту дешевшають і раніше популярні цінні папери.

Існує два види визначень бульбашки на ринку активів і дві групи бульбашок. Визначення першого типу, вважають бульбашку як стійке зростання ціни на розглянутий актив протягом досить тривалого періоду часу внаслідок підвищеного попиту інвесторів на даний актив, що визначається очікуваннями більш високих цін на актив у майбутньому, за яким слідує різке падіння вартості активу.

Визначення другого типу, пропонують чисельні критерії для виявлення бульбашок, засновані на величині відхилення фактичної ціни на розглянутий актив від деякої фундаментальної оцінки його вартості або довгострокового середнього значення.

Деякі пояснення виникнення бульбашок пов'язані з інфляцією і вважають, що причини інфляції також є причинами виникнення бульбашок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дробышевский С. Разработка модели прогнозирования на основе теории принятия решений // Изв. ВолгГТУ. Серия «Актуальные проблемы управления, вычислительной техники и информатики в технических системах». Вып. 9: межвуз. сб. науч. Ст. – Волгоград: ВолгГТУ, 2011.

2. Иванюк В.А., Богданов Д. Д. Особенности развития фондового рынка/ *Wschodnie Partnerstwo – 2012: Materiały Viii Międzynarodowej Naukowi-Praktycznej Konferencji.* – Volume 1 Ekonomiczne nauki. – Польша, 2012.

3. Идентификация периодов спекулятивного роста на фондовых рынках: монография / Н. А. Станик, В. А. Иванюк, Е. В. Маевский, В. Ю. Попов, А. Б. Шаповал. – М.: 2012. – 245 с.

ІРИНА СКАВРОНСЬКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ

Міжнародний тероризм – це умисне використання або загроза застосування насильства щодо цивільних осіб з метою досягнення політичних цілей. Терористичні акти, будь-то місцеві чи міжнародні, викликають негайні людські, економічні та психологічні наслідки різної інтенсивності. Однак, їх

вплив не зупиняється на досягнутому, тому що спостерігається більша частина непрямих наслідків, які широко диверсифікуються за видами діяльності, галузями, країнами і часом.

Метою наукового дослідження є виявлення і обґрунтування економічного впливу міжнародного тероризму на світову спільноту.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- окреслити теоретичні підходи до виявлення впливу міжнародного тероризму;
- визначити галузі, які міжнародний тероризм вражає найбільше;
- пояснити взаємозв'язок між міжнародним тероризмом і глобальною економікою;
- описати тероризм, як механізм і внутрішню економічну організацію.

Протягом останніх 35 років світ став свідком майже 20 000 терористичних інцидентів, починаючи від захоплення заручників під час Олімпіади-72 у Мюнхені, до туристичних вибухів на Балі в 2002 р. і 2005 р., в Єгипті 2014 р. тощо. Ці інциденти призвели до більш, ніж 90 000 жертв по всьому світу.

Деякі вчені, наприклад, С. Бломберг, Г. Хесс і А. Уірепана розробили теоретичну модель, згідно якої ймовірність терористичної діяльності вища у більш демократичних країнах з високим доходом на душу населення у період рецесії [1, р. 22].

Якщо терористична діяльність не припиняється, то економічні витрати теж можуть бути постійними. Сакстон стверджує, що економічний збиток від міжнародного тероризму асоціюється із «безпекою» чи так званім «терористичним податком» у зв'язку із додатковими витратами на безпеку. Наприклад, за дослідженнями Світового банку, проведеного у 2002 р., палестино-ізраїльського конфлікту коштував ізраїльській економіці близько 4% ВВП [2]. Інше дослідження Світового банку, дійсне у 2003 р., демонструє зниження із-за конфлікту ВВП на 50% з 1992 р. по 2004 р. на палестинській території [3].

А. Абаді і Х. Гардізабаль [4] оцінюють вплив міжнародного тероризму на рівень ВВП на душу населення в Країні Басків в Іспанії – регіоні, в якому спостерігаються теракти з 1970 р. Дослідники побудували синтетичну область, яка складається із зваженої комбінації різних регіонів Іспанії і розглядається в якості «гіпотетичної» Країни Басків без тероризму. Така модель призначена для відображення економічного профілю регіону до початку терористичної діяльності. Автори вважають, що до-терористичний період з 1955 р. по 1975 р., фактичний і «синтетичний» баскські регіони були схожими протягом фази зростання. Однак, з 1975 р., «гіпотетичні» дані розходяться з фактичними даними регіону: ВВП на душу населення відстає від «синтетичного» баскського регіону на 12%. Проведені дослідження свідчать, що терористична діяльність ідеально пояснює розрив у рівнях ВВП.

Найбільш значним результатом міжнародних терористичних атак є втрата людей. Чим більше загиблих від терористичних атак, тим більший психологічний ефект це має на населення. Така ситуація може не мати прямого

економічного впливу, але паніка серед людей різко впливає на економіку. Паніка вражає структуру споживання й інвестиційну поведінку приватних осіб і компаній, а потім може призвести до різних збурень ринку. Тому одним із найбільш важливих короткострокових наслідків терактів є почуття незахищеності. Основний ефект терористичних атак є їх здатність порушувати споживчу поведінку населення. Наприклад, у Сполучених Штатах опитування споживачів та бізнес-представників показали, що загальний спад довіри спостерігався в результаті вторгнення Іраку в Кувейт у 1990 р.

Насправді, глобалізація посилює можливості міжнародних терористичних груп, а терористичні атаки, як правило, є синонімом негативного впливу на економічне зростання. Терористичні інциденти мають прямий і безпосередній економічний вплив на капітал країни – як фізичний, так і людський. Відтак, вагомий вплив міжнародний тероризм справляє на сектор страхування. Так, з 1998 р. приватні і державні бізнес-центри є головною мішенню терористичних атак. Наприклад, терористичні атаки 11 вересня 2001 р. в США знищили 0,06% статутного капіталу. Руйнування Всесвітнього торгового центру та прилеглих будівель призвело до втрати 4% офісних приміщень на Манхеттені.

Можливість міжнародних терактів на таких об'єктах породжує необхідність формування нових механізмів страхування, оскільки ризики, пов'язані з тероризмом, важко оцінити, не в останню чергу тому, що кілька катастрофічних подій можуть відбутися одночасно (кореляційний ризик).

Згідно з доповіддю ОЕСР від 2002 р. про економічні наслідки після 11 вересня 2001 р., безпосередні витрати становили: 14 млрд. дол. США, які було виділено приватному бізнесу; 1,5 млрд. дол. США – до державного та місцевих органів влади та 0,7 млрд. дол. США – до федерального уряду. Більше того, 11 млрд. дол. США були виділені на додаткові витрати, такі як порятунок людей, прибирання з метою забезпечення основи для можливої реконструкції тощо. Ці кошти надійшли із пакету екстрених витрат (40 млрд. дол. США) на замовлення Конгресу 14 вересня 2001 р. [5].

Вплив міжнародному тероризму на туризм виражається у недоотриманих доходах. У Сполучених Штатах разом з країнами Карибського басейну готелі, ресторани, туристичні агентства та інші підприємства, пов'язані з туризмом, стикнулися з різким падінням попиту відразу після 11 вересня 2001 р. Зокрема, в період з 1974 р. по 1988 р., Австрія постраждала на 4,5 млрд. дол. США у вигляді недоотриманих доходів від туризму, Італія втратила 1,1 млрд. дол. США, Греція недоотримала 0,8 млрд. дол. США, у той час, як континентальна Європа в цілому зазнали збитків у розмірі 16,1 млрд. дол. США [6, 20].

Наслідки тероризму у галузі туризму в одній країні можуть виступати, як ефект заміщення в іншій. Існування такого ефекту можна спостерігати на прикладі таких країн, як Греція й Італія, в результаті чого теракти в Греції поживляють туризм в Італії і навпаки.

Взаємозв'язок між міжнародним тероризмом і глобальною економікою позначається наступним чином:

– чим більша кількість терактів на мільйон населення, тим нижчий реальний ВВП на душу населення;

– чим більша кількість терактів на мільйон населення, тим нижче накопичення капіталу у відсотках від ВВП;

– більшість терактів щодо приватних громадян на мільйон населення пов'язана з низьким накопиченням капіталу/ВВП;

– більшість терактів на авіалініях, в аеропортах, на транспорті пов'язана як із зниженням реального ВВП на душу населення, так і накопиченням ВВП.

Міжнародний тероризм може розглядатися двояко: з одного боку, він породжує безліч короткострокових і середньострокових наслідків у національній та міжнародній економіці, а з іншого – він функціонує, як механізм і внутрішня економічна організація. Синхронізовані напади терористів-смертників підкреслюють важливу роль, яку відіграють фінансові та матеріально-технічні мережі в операціях міжнародних терористичних організацій. За даними ФБР, напади вартують 303 672-500 000 дол. США. [7] Міжнародний тероризм використовує різні засоби, щоб зібрати ресурси з різних джерел для фінансування їх підготовки і планування своїх нападів.

Джерела фінансування терористів є численними. Терористичні групи фінансують власну діяльність через мережу благодійних та гуманітарних організацій, злочинних підприємств, підставних компаній, незаконних і нерегульованих банківських систем та особистий статок окремих осіб.

Отже, у сучасному суспільстві все ще тривають дискусії стосовно того, чи має міжнародний тероризм значний вплив на світову економіку. Дехто стверджує, що це є периферійне порушення, і що міста, які є основними об'єктами нападів, як правило, відновлюються швидко і ефективно. Інші автори вважають, що міжнародний тероризм результує у довгострокові наслідки у певних галузях, наприклад, туризмі, і ці наслідки можуть мати ефект доміно в інших сферах економіки. Більше того, реакція людей на міжнародні терористичні атаки може бути настільки непропорційною, що важко передбачити можливі обставини, які можуть скластися на фондових ринках або у сфері споживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Blomberg, S. Brock, Gregory Hess and Akila Weerapana. 2004. "An Economic Model of Terrorism," *Conflict Management and Peace Science*, Vol. 21, pp. 17–28.

2. World Bank. 2002. "Fifteen Months – Intifada, Closures and Palestinian Economic Crisis: An Assessment," *World Bank Report No. 24931*, World Bank.

3. World Bank. 2003. "Twenty-seven Months – Intifada, Closures, and Palestinian Economic Crisis: An Assessment," *World Bank Report No. 26314*, World Bank.

4. Abadie, Alberto and Javier Gardeazabal. 2005. "Terrorism and the World Economy," *Working Paper Harvard Kennedy School of Government*, <http://ksghome.harvard.edu/~aabadie/twe.pdf>.

5. Krueger, A. B. (2007) *What Makes a Terrorist: Economics and the Roots of Terrorism*, Princeton UP, Princeton.

6. James R. Barth, Tong Li, Don McCarthy, Triphon Phumiwasana and Glenn Yago. *Economic Impacts of Global Terrorism: From Munich to Bali*. – Capital Studies, Milken Institute. – 38 p.

7. Kugel Laura. *Terrorism and the Global Economy*. – August 31. – 2011, <http://www.e-ir.info/2011/08/31/what-is-the-impact-of-terrorism-on-the-ipe/>.

ЛЮДМИЛА СОЗАНСЬКА

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА КОРУПЦІЄЮ

Пришвидшення процесу глобалізації дозволило злочинності та корупції збільшити діапазон своєї діяльності: вони все більше виходять за межі державного контролю і вступають у протистояння зі із міжнародним правопорядком. Безпрецедентне зростання масштабів і загрози злочинності спричиняє підвищенню значення співпраці держав у протидії їй і, відповідно, наукових досліджень у цій сфері.

Міжнародна злочинність та міжнародна корупція – це глобальні проблеми, які потребують масштабної реакції. Відбувається «інтернаціоналізація» заходів запобігання і припинення злочинності та корупції, розробка та узгодження яких піднімається до міжнародно-правового рівня. Міжнародно-правової регламентації потребують питання гармонізації кримінально-правової заборони, оптимізації систем кримінального правосуддя, координації превентивних антикримінальних зусиль держав. У цих умовах пріоритетного значення набуває досягнення концептуальної чіткості та узгодженості поняття «міжнародний злочин», теоретичне обґрунтування якого переміщується у русло міжнародно-правової науки.

Мета і задачі дослідження. Мета дослідження полягає в теоретичному узагальненні та новому розв'язанні наукової проблеми, що полягає у створенні цілісної міжнародно-правової концепції міжнародних злочинів та міжнародної корупції у контексті міжнародної протидії злочинності та корупції.

Об'єктом дослідження є сукупність норм міжнародного права, які регламентують міжнародне співробітництво у протидії злочинності та корупції, а також правовідносини, які складаються у процесі міжнародного реагування на злочинність та корупцію.

Предмет дослідження – поняття «міжнародний злочин» та «міжнародна корупція» як категорії міжнародного права, їх юридична природа, зміст та види; міжнародно-правові стандарти криміналізації правопорушень; існуюча практика, тенденції та перспективи міжнародної протидії злочинності.

Методологічні основи дослідження. Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети і завдань дослідження, його об'єкта та предмета. Методологічне підґрунтя склали філософські, загальнонаукові методи пізнання, а також спеціальні методи правової науки. Широко використано діалектичний метод, який вимагає враховувати загальний взаємозв'язок і постійний розвиток явищ.